

**Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы
министрлігі
«С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық
университеті» АҚ
Агрономия факультеті
«Өсімдік қорғау және карантин» кафедрасы**

Өндірістік тәжірибенің Есебі

**Орындаған: 413-топ студенті
Мизам Нуржамал
Жетекші: а.ш.ғ.д., Ажбенов
Валерий Кенесович**

Астана 2018 жыл

Мазмұны

- 1. Кіріспе
 - - Өндірістік тәжірибені өту орны
 - - Географиялық орналасуы
 - - Климаты мен топырақ жағдайы
- 2. Негізгі бөлім
 - - Өндірістік тәжірибе барысында жүргізілген шаралар
- 3. Қорытынды

**Өндірістік
тәжірибенің
мақсаты:**

Өндірісте кәсіби тапсырмаларды атқара жүріп, жұмыстарды ұйымдастыру және жұмыс орнында кәсіби шеберліктерін қалыптастыру.

**Өндірістік
тәжірибенің
міндеттері:**

-Кәсіби шеберлікті және еңбек етудің тиімді әдістерін игеру;
-ғылыми- зерттеу жұмыстарының әдістерін меңгеру;
-зиянкестердің, ауыл шаруашылығы дақылдарының аурулары мен арамшөптерінің топтамаларын жинау, олардың зақымдалу және залалдану орындарын анықтау;

Мекеме туралы қысқаша сипаттама

- Мақтаарал ауданы –Түркістан облысының қиыр оңтүстік бөлігінде орналасқан әкімшілік-аумақтық бөлік.

Орталығы –Жетісай қаласы.

- Аудан жерінде 176 елді-мекен, 1 қалалық, 3 кенттік және 21 ауылдық округке біріктірілген.

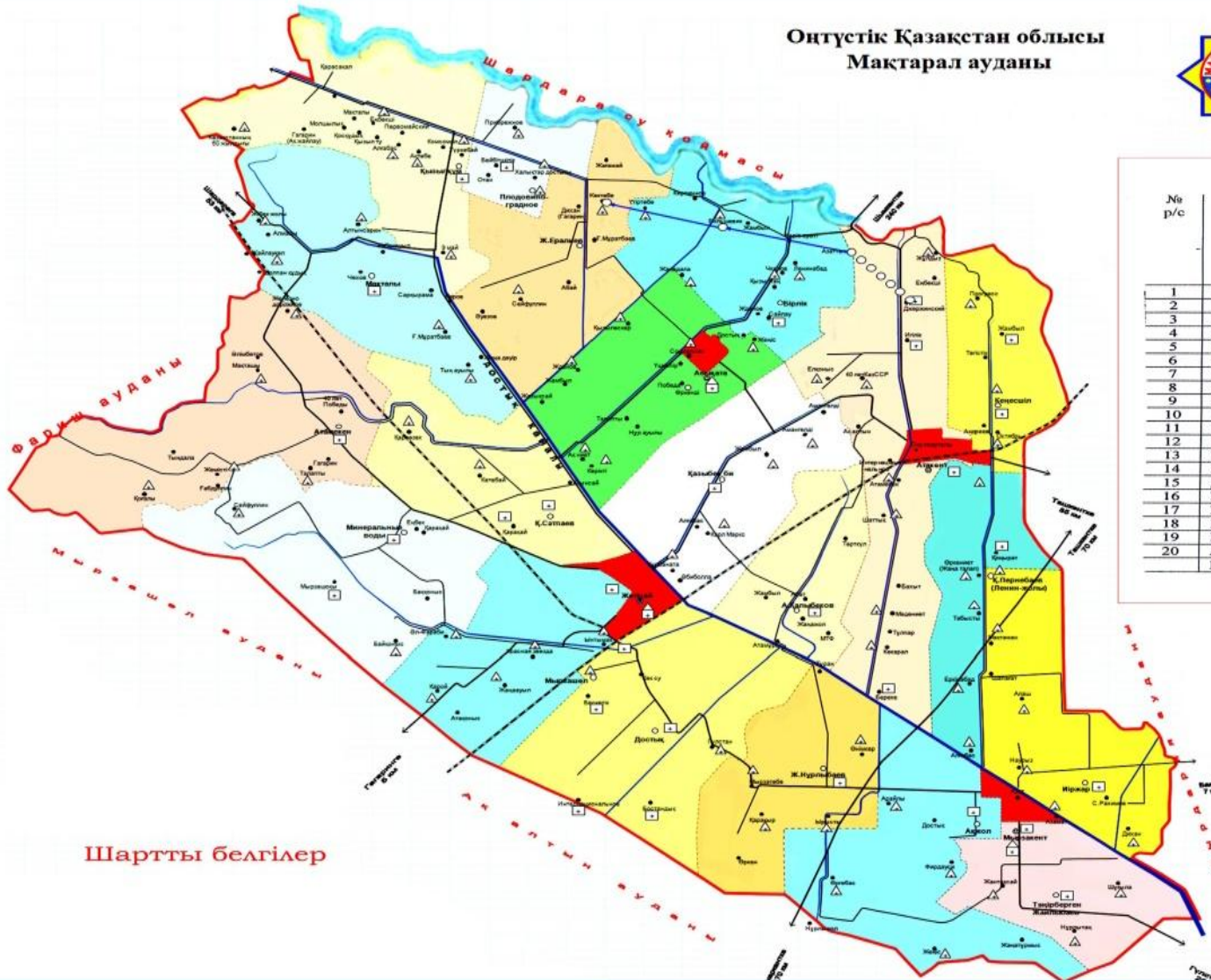
- Жалпы жер көлемі 179448 га, оның 80 пайызы көлемінде өндірістік кооперативтер мен шаруа қожалықтары орналасқан

- Болжам орталығының филиалы мекемесі 2003 жылы ашылып, Жетісай қаласының орталығына орналасқан.

Мақтаарал ауданының картасы

Оңтүстік Қазақстан облысы
Мақтаарал ауданы

№ р/с	Ауыл әкімшіліктері		
1	Абай		
2	Ералиев		
3	Атамекен		
4	Ділдабеков		
5	Қызылқұм		
6	Мақталы		
7	Ынтымақ		
8	Бірлік		
9	Жамбыл		
10	Мақтаарал		
11	Иржаар		
12	Нұрлыбаев		
13	Жаңа жол		
14	Еңбекші		
15	Достық		
16	Жаңа ауыл		
17	Жылы су		
18	Қарақай		
19	Қазыбек би		
20	А. Қалдыбеков		
	Барлығы :		

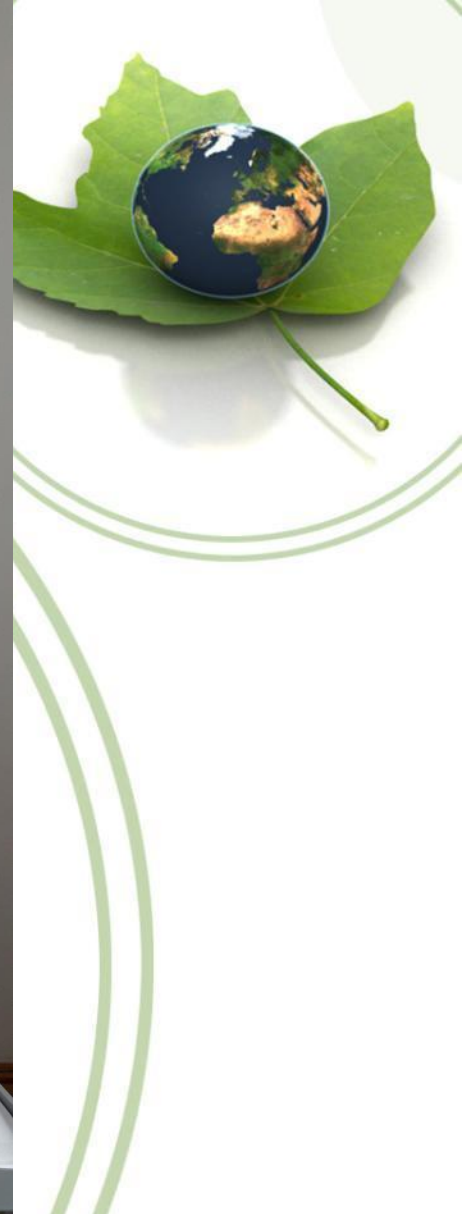
Шартты белгілер

Тәжірибе өту орны:
Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы Министрлігі Агроөнеркәсіптік кешендегі мемлекеттік инспекция комитетінің «Республикалық фитосанитарлық диагностика және болжамдар әдістемелік орталығы РММ ОҚО Мақтаарал аудандық филиалы

**ҚР АШМ агроөнеркәсіп кешендегі мемлекеттік инспекция комитетінің
«Республикалық фитосанитарлық диагностика және болжамдар әдістемелік
орталығы» Р.М.М. ОҚО Мақтаарал аудандық филиалының 2018 жылғы штаттық
тізімі .**

р/с	Тегі, аты	Қызметі	Туған жылы, айы, күні	Білім, мамандығы, бітірген оқу орны
1	Синаев Рахымбай Ибрагимович	Директор	11.01.1957	Жоғары – Қаз АШИ «Агрономия» фак ғалым агроном, 1980ж
2	Досаев Қайрат Сарсенбаевич	Агроном- энтомолог	30.10.1967	Жоғары – Қаз АШИ «Өсімдік қорғау» фак ғалым агроном, 1992ж
3	Дошманов Даулет Киятович	герболог	04.03.1959	Жоғары – Қаз АШИ «Агрономия» фак ғалым агроном, 1981ж
4	Сариева Асия Токтасыновна	Лаборант	17.12.1969ж	Жоғары Жамбыл гуманитарлық – техникалық университеті Аулие-ата 2008ж. Мақтаарал гуманитарлық – экономикалық және агробизнес колледжі. 2012ж.
5	Ажибеков Қанат	Карантиндік нысандарды анықтаушы	14.09.1973ж	Жоғары – Қаз АШИ «Агрономия» фак ғалым агроном, 1996ж
6	Қонақов Қамбар	Карантиндік нысандарды анықтаушы	06.09. 1959ж.	Жоғары – Қаз АШИ «Өсімдік қорғау» фак ғалым агроном, 1981ж

Мекеме басшысы Синаев Рахымбай
Ибрагимович

Сонымен қатар мақтаға зиян келтіретін зиянкестермен, аурулар, арамшөптермен таныстық.

Алғашқы күннен бастап Мақтаарал ауданындағы жеке шаруашылықтардың аты жөні ондағы өнімдердің залалдану деңгейімен таныс болдық.

Аудан бойынша ауыл шаруашылық дақылдарының егістік көлемі

Мақтаарал ауданында негізінен мақта, жүгері, маш, жоңышқа, жеміс-көкөніс дақылдары, сондай-ақ жүзім т.б дақыл түрлері өсіріледі. Соның ішінде өсіру көлемі жағынан басым бөлігі мақтаның үлесіне тиеді (62-80%-дай).

№	Дақыл атауы	Га
1	Жалпы егіс көлемі	166000
2	Бидай	162,3
3	Дәндік жүгері	3776
4	Маш	772,2
5	Күнбағыс	228
6	Күріш	1634,6
7	Мақта	95
8	Жоңышқа сүрлем	6568,9
9	Көкөніс	3657,2
10	Картоп	552
11	Бақша	14571,8
12	Жеміс-жидек	723,5
16	Егілмеген жерлер	2151,6

Өндірістік тәжірибе бойынша атқарылған жұмыстар

1. Мақта дақылында таралған аса қауіпті зиянкестерін анықтау.
2. Жеке шаруашылықта егілген мақта алқабына бақылау жұмыстары
3. Карантиндік зиянкестерге, карантиндік ауруларға, карантиндік арамшөптерге мониторингтік іс-шараларды жүргізу.

Мақтаарал ауданында кездесетін зиянкестер және карантиндік объектілер

Ортақ:

- Мақта көбелегі
- Карадрина
- Өрмекші кенесі

Карантиндік маңызы бар:

- Қауын шыбыны
- Арамсоюу

**Мақтаның аса қауіпті зиянкесі
мақта көбелегінің жұмыртқасы және жұлдызқұрты кездесті.**

Мақта көбелегінің жұмыртқасы

11.06.2018 ж.

Қарақай а/о, «Кетебай» ө/к, 20 га мақта алқабын анықтау-зерттеу жұмыстары нәтижесінде аса қауіпті мақта зиянкесі **мақта көбелегі жұмыртқаларын қоя бастағандығы анықталды.**

Мақта көбелегінің жұлдызқұрты

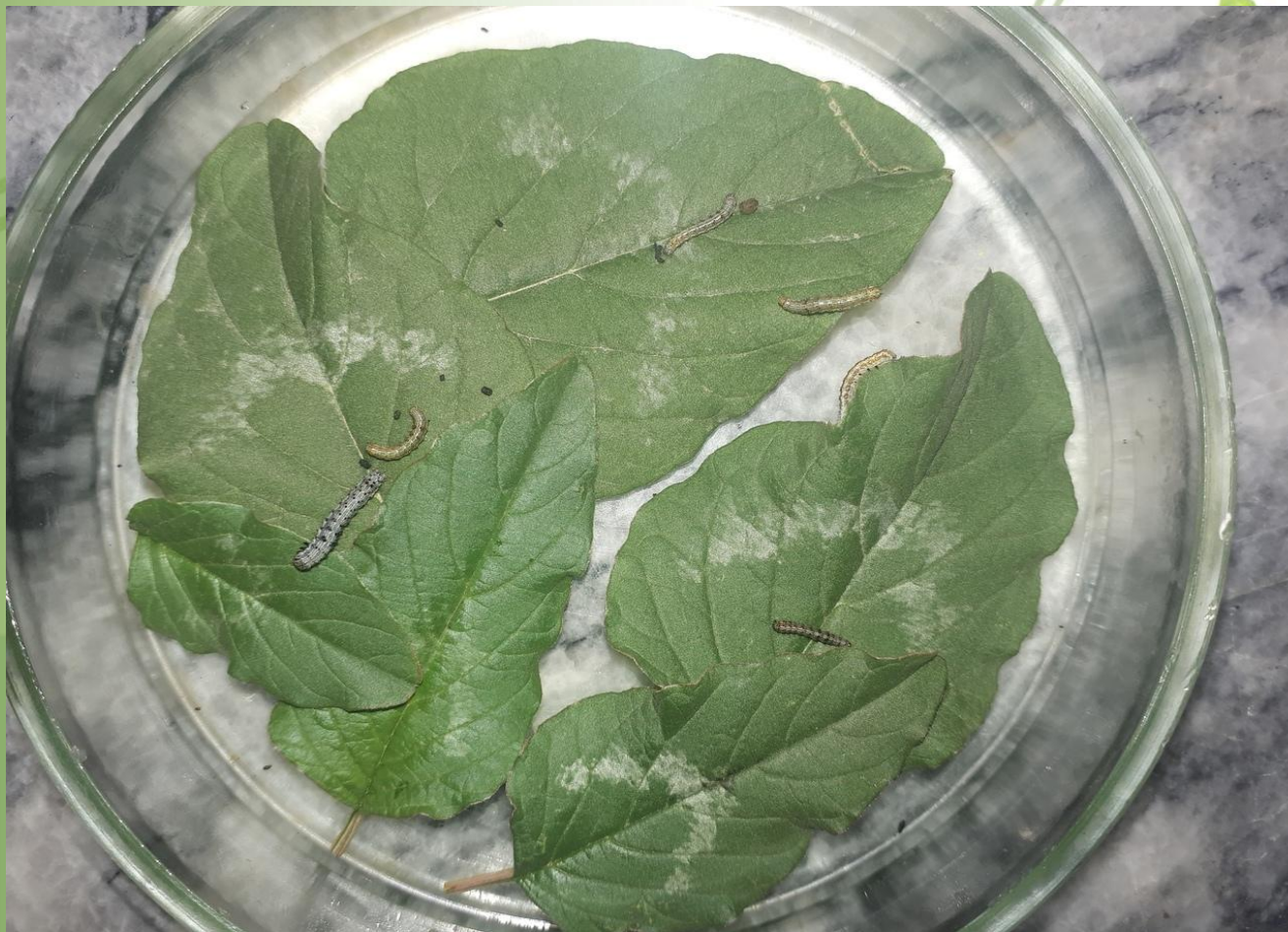

ЭЗШ-100 өсімдікке шаққанда 9 жұмыртқа, жұлдызқұрт.

Мақта көбелегінің даму фенологиясы (Түркістан облысы, Мақтаарал ауданы 2018 ж)

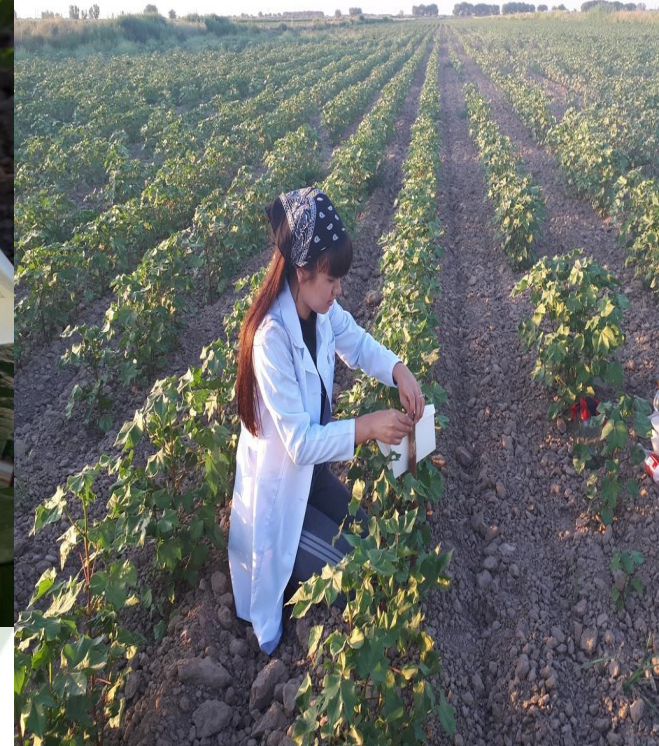
Ұрпақ	Сәуір			Мамыр			Маусым			Шілде			Тамыз			Қыркүйек			Қазан		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
I	(0)	(0)	(0)																		
				+	+	+	+	+	+												
															
							-	-	-	-											
II								0	0	0	0										
										+	+	+	+								
																	
											-	-	-	-							
III												0	0	0							
													+	+	+						
													.	.	.						
													-	-	-	-					
IV														0	0	0	0				
															+	+	+				
															.	.	.				
															-	-	-	-	0	(0)	(0)

Шартты белгілер: (0) – қыстап жатқан қуыршақ, + - көбелек, · - жұмыртқа,
- - жұлдызқұрт, 0 – қуыршақ

ЭЗШ бір өсімдікке шаққанда 1-3 жұлдызқұрт.

**Мақтаның кіші жер үсті көбелегі (карадрина)
жұлдызқұрты**

Мақта дақылы зиянкестерінің энтомофагтары

1. Алтынкөз табиғатта 3-5 ұрпак беріп дамиды.
2. Алтынкөз жұмыртқасының даму ұзақтығы ауа температурсына байланысты 3-4, дернәсілдері 10-12, пупарийі 6-8 күнге созылады. Имагосы 30-35 күн өмір сүреді.
3. Алтынкөздің дамуына ауа температурасының ең қолайлы кезеңі 25-30 °С және 60-65% ылғалдылық аралығында болады.
4. Алтынкөз аналықтарының өсімталдығы орташа 400-600 дана жұмыртқа салады.
5. Алтынкөз дернәсілдері тәулігіне 50-60 битті, 20 кенені және зиянды көбелектердің жұмыртқалары мен кіші жастағы жұлдызқұрттарын жоя алады.

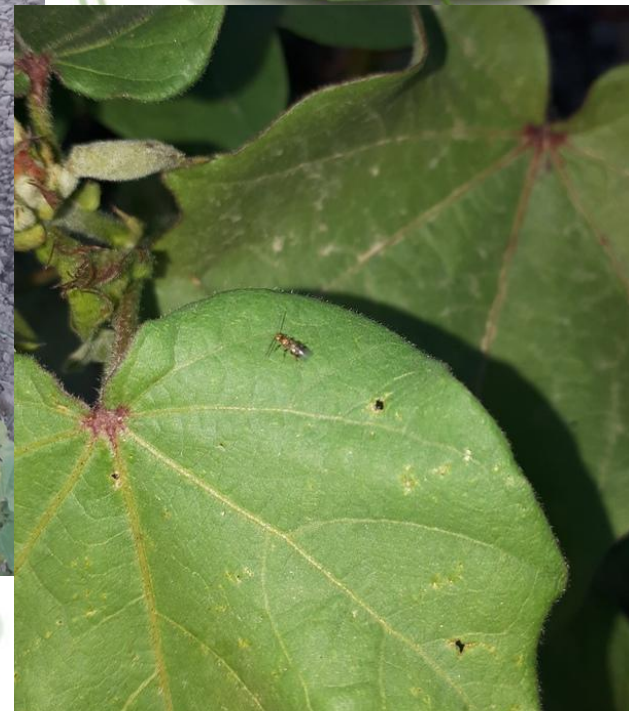

АЛТЫНКӨЗ

1. Бір тәулікте бракон 100–150 жұлдызқұртты зақымдайды,
2. Бракон орташа және ересек жастағы жұлдызқұрттарды залалдайды.
3. Аналықтарының өсімталдығы –100–800 жұмыртқа. Балмен үстеп қоректендіргенде орта есеппен 250–300 жұмыртқа салады.
4. Браконның дамуы үшін анағұрлым қолайлы жағдай: ауаның 26–28°C температурасы, 60–80% салыстырмалы ылғалдылығы.
5. Танапқа шығарғанда гүлдердің балшырынымен, жұлдызқұрттардың қанды сөлімен қоректеніп, 100 метрге дейін ұша отырып, белсенді түрде иелерін іздейді, ал іздеу қабілеті 500–550 метр құрайды.
6. Мақта көбелегінің бір ұрпақ беріп даму барысында бракон 2-2,5, ал бір маусымда 6-7 ұрпақ беріп дамиды.

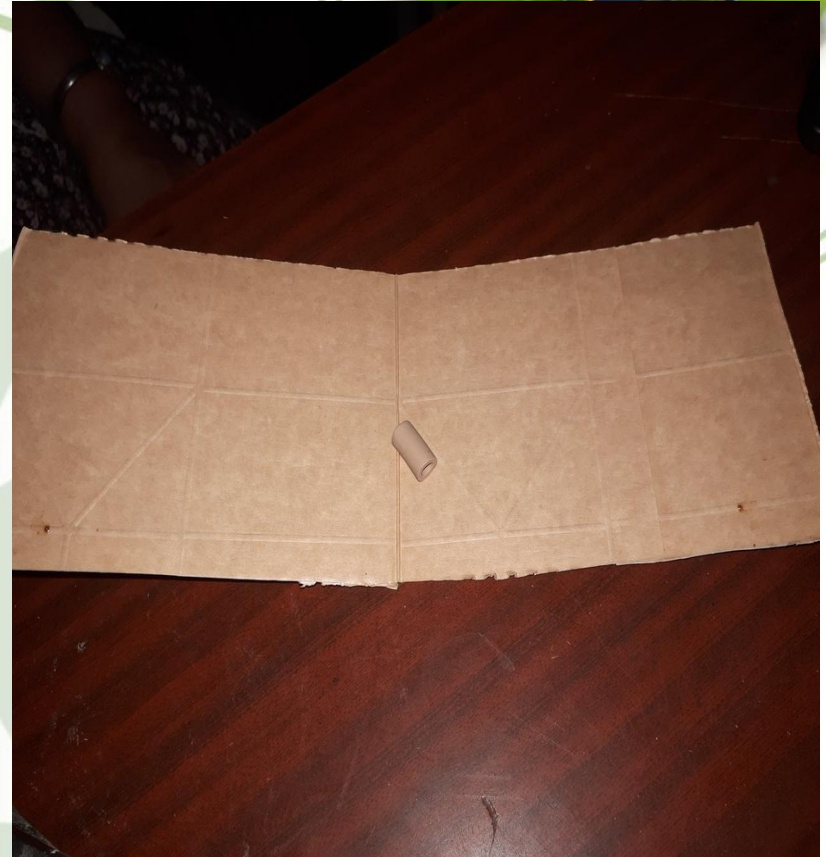

Бракон

Мақта көбелегінің экономикалық зияндылық шегі 100 өсімдікте 8–12 жұмыртқа болғанда, 1 гектарға шығару нормасы зиянкестер жұлдызқұрттарының жиілігіне байланысты.

- 1. 1 гектарға 200 бракон**
- 2. 1 гектарға 400 бракон**
- 3. 1 гектарға 800 бракон шығарған дұрыс**

«Тойгүл» биофабрикасында мақта көбелегіне қарсы қолданатын ферромондық аулағыш

Мақта дақылының зиянкесі - Өрмекші кенесі

Қауын шыбыны

Қауын шыбынының даму фенологиясы

Даму сатылары	Мамыр			Маусым			Шілде			Тамыз			Қыркүйек		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Қуыршақ	(0)	(0)	(0)	0	0	0			0			0			
Имаго							+			+		+			
Жұмыртқа								*			*		*		
Дернәсіл									-		-	-		-	
Қуыршақ									0			0			(0)
Қауынның фенологиялық кезеңі	Тұқымның өнуі			Гүлдеу			Түйін байлау			Жемістің өсуі			Толық пісу кезеңі		
Химиялық күресу шаралары			V		V			V							

Шартты белгілері: *-Жұмыртқа; -Дернәсіл (құрты); +Имаго(ересек);0-Қуыршақ; (0)-қыстап жатқан қуыршақ; V-химиялық күресу мерзімі.

Қорытынды

Тәжірибе Мақтаарал ауданының филиалы «Республикалық фитосанитарлық диагностика және болжамдар әдістемелік орталығы» РММ өттім. Кәсіби іс-сана 28.05.2018-06.07.2018 және 06.08.2018-22.09.2018 аралығында жүргізілді. Тәжірибе уақытында, мен мекемеде жүргізілген жұмыстардың барлығына қатысуға тырыстым, берілген тапсырмаларды уақытылы, әрі сапалы орындап, біршама жаңа тәжірибелер үйрендім. Осы тәжірибеде өзіме қажетті мәліметтермен танысып, қажетті деректерді алдым. Аудан филиалындағы энтомолог, герболог, фитопатолог жұмыстарымен таныстым. Мақтаарал ауданында мақта дақылына зиян келтіретін зиянкестермен, олардың түрлерімен және күресу шараларымен, әсіресе биологиялық тәсілімен таныстым.

*Назар қойып
тыңдағандарыңызға
рахмет!*

